

§ 21 [Proces oddělení části obce]

(1) Část obce, která se chce oddělit, musí mít samostatné katastrální území sousedící nejméně se dvěma obcemi nebo jednou obcí a cizím státem a tvoří souvislý územní celek; po oddělení musí mít alespoň 1 000 občanů. Stejně podmínky musí splňovat i obec po oddělení její části. S oddělením části obce musí vyslovit souhlas v místním referendu občané žijící na území té části obce, která se chce oddělit.

(2) V té části obce, která se chce oddělit, ustaví občané obce přípravný výbor. Přípravný výbor tvoří oprávněný občan¹⁰⁾ a jeho zástupci. Lze ustavit pouze jeden přípravný výbor. Počet členů přípravného výboru je lichý a tvoří jej nejméně tři členové. Členem přípravného výboru může být jen občan obce, který má trvalý pobyt v té části obce, která se chce oddělit.

(3) Přípravný výbor

- a) navrhuje uspořádání místního referenda o oddělení části obce a podílí se na jeho přípravě a provedení,
- b) podílí se na přípravě návrhu na oddělení části obce,
- c) jedná za nově vznikající obec při uzavírání dohody o rozdělení majetku,
- d) je účastníkem řízení o oddělení části obce; nemůže však podat návrh na oddělení části obce krajskému úřadu.¹¹⁾

¹⁰⁾ § 11 zákona č. 298/1992 Sb.

¹¹⁾ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

I. Podmínky oddělení části obce (k odst. 1)

Proces oddělení části obce je složitější oproti sloučení obce či připojení se k jiné obci. Důvodem je obava ze vzniku malých obcí či obcí s nesouvislým územím. Právní úprava je koncipována tak, že nepovažuje oddělování části obce za žádoucí, neboť území České republiky pokrývají převážně malé obce. Nepřipouští se rozdělení obcí, tzn. proces, kdy původní obec zanikne. Oddělení znamená, že se oddělí část obce a zbývající část zůstává. Podmínkou pro oddělení je, že část obce, jež má v záměru se oddělit, musí mít své samostatné katastrální území.

Další kumulativní podmínkou kromě samostatného katastrálního území je, že oddělovaná část sousedí nejméně se dvěma obcemi či jednou obcí a cizím

státem a tvoří souvislé území. Účelem je zabránění vzniku území, která jsou enklávou. Minimální počet obyvatel v oddělované části obce i původní je 1 000.

Stejně podmínky, jako musí splnit oddělovaná část obce, musí ovšem splnit i ta část obce, která po oddělení zůstane. Podmínkou oddělení části obce je kladný výsledek referenda v té části obce, která se chce oddělit.

II. Průběh oddělení části obce (k odst. 2 a 3)

S ohledem na skutečnost, že v oddělované obci nejsou žádné orgány, zvolil zákonodárce v odst. 2 ustavení **přípravného výboru**. Přípravný výbor tvoří zástupci občanů dané části obce – ten, který má oprávnění hlasovat v místním referendu. Přípravný výbor může být pouze jeden. Počet členů musí být lichý a minimální počet členů jsou tři.

Přípravný výbor má tuto úlohu:

- Navrhuje uspořádání místního referenda o oddělení části obce a podílí se na jeho přípravě a provedení.
- Podílí se na přípravě návrhu na oddělení části obce.
- Jedná za nově vznikající obec při uzavírání dohody o rozdělení majetku.
- Je účastníkem řízení o oddělení části obce; nemůže však podat návrh na oddělení části obce krajskému úřadu.

§ 22 [Rozhodnutí o oddělení části obce]

(1) O oddělení části obce rozhoduje krajský úřad v přenesené působnosti na návrh obce, který podá obec na základě kladného výsledku místního referenda konaného v té části obce, která se chce oddělit. Nepodá-li obec návrh do 30 dnů ode dne vyhlášení výsledků místního referenda nebo jestliže v návrhu na oddělení části obce provede změny, které jsou v rozporu s rozhodnutím přijatým v místním referendu⁸⁾, může tak učinit kterýkoliv občan obce.

(2) Návrh na oddělení části obce musí obsahovat

- a) den, měsíc a rok, ke kterému se část obce odděluje,
- b) vymezení území nově vznikající obce po oddělení části obce výčtem jejích katastrálních území včetně příslušných mapových podkladů,
- c) počet občanů obce ke dni podání návrhu na oddělení její části, jakož i počty občanů obce v jednotlivých částech, které se mají oddělit,

d) rozdělení výnosu daní v poměru podle počtu obyvatel původní a nově vzniklé obce do doby, než bude stanoveno procento, kterým se na výnosech daní podílí nově vzniklá obec.

(3) Součástí návrhu na oddělení části obce je písemná dohoda obce a přípravného výboru o rozdělení majetku obce mezi původní obec a nově vzniklou obec, bylo-li této dohody dosaženo.

(4) Nedohodno-li se obec a přípravný výbor o rozdělení majetku obce jinak, rozdělí se majetek obce mezi původní obec a nově vzniklou obec tak, že

a) vlastnické právo k nemovitostem, včetně jejich příslušenství, jakož i věcná práva k věcem cizím a závazky váznoucí na nemovitostech, přecházejí na tu obec, na jejímž území se nemovitost nachází; pro přechod vlastnického práva k nemovitostem je rozhodný stav ke dni konání místního referenda o oddělení části obce,

b) v poměru podle počtu obyvatel původní obce a nově vzniklé obce přecházejí na nově vzniklou obec movité věci, s výjimkou příslušenství nemovitostí, finanční prostředky, závazky, podíly na právnických osobách založených obcí a ostatní práva.

(5) Krajský úřad svým rozhodnutím schválí návrh obce na oddělení její části, jsou-li splněny všechny podmínky stanovené zákonem.

(6) Rozhodnutí o oddělení části obce musí obsahovat náležitosti stanovené v odstavci 2. Rozhodnutí obsahuje též schválení dohody podle odstavce 3, bylo-li této dohody dosaženo. Opis pravomocného rozhodnutí zašle krajský úřad Ministerstvu vnitra, Ministerstvu financí, Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu, příslušnému katastrálnímu úřadu a finančnímu úřadu.

(7) Majetek uvedený v odstavci 4 na nově vzniklou obec přechází dnem vzniku této obce. Nebylo-li dosaženo dohody podle odstavce 3, může nově vzniklá obec podat žalobu k soudu na určení, který majetek uvedený v odstavci 4 písm. b) na ni přešel.

(8) Řízení o oddělení části obce ukončené pravomocným rozhodnutím nelze obnovit a pravomocné rozhodnutí o oddělení části obce nelze přezkoumat ve správním řízení.

(9) Po vyhlášení výsledků místního referenda obec požádá Ministerstvo vnitra o souhlas s názvem nově vznikající obce.

⁸⁾ Zákon č. 298/1992 Sb., o místním referendu, ve znění zákona č. 152/1994 Sb.

I. Dokončení procesu oddělení (k odst. 1)

Má-li obec k dispozici kladný výsledek místního referenda – to znamená, že stanovený počet voličů vyjádřil souhlas s oddělením části obce, pak je obec povinna do 30 dnů požádat příslušný krajský úřad o vydání rozhodnutí o oddělení části obce. Neučiní-li tak obec, případně pozmění rozhodnutí vydané v místním referendu, může žádost podat jakýkoli občan.

Příklad

Bude-li se chtít oddělit například místní část Marefy od města Bučovice, pak se bude konat místní referendum v místní části Marefy. Referendum připravuje přípravný výbor. Je-li výsledek místního referenda kladný, pak požádá město Bučovice Krajský úřad Jihomoravského kraje o vydání rozhodnutí o oddělení místní části Marefy.

II. Obligatorní náležitosti návrhu (k odst. 2)

Odstavec 2 určuje povinné náležitosti návrhu, jenž podává obec. Jsou jimi:

- Den, měsíc a rok, ke kterému se část obce odděluje.
- Vymezení území nově vznikající obce po oddělení části obce výčtem jejích katastrálních území včetně příslušných mapových podkladů.
- Počet občanů obce ke dni podání návrhu na oddělení její části, jakož i počty občanů obce v jednotlivých částech, které se mají oddělit.
- Rozdělení výnosu daní v poměru podle počtu obyvatel původní a nově vzniklé obce do doby, než bude stanoveno procento, kterým se na výnosech daní podílí nově vzniklá obec.

Příklad

Návrh města Bučovice může vypadat takto:

Bučovice 1. 2. 2022

Město Bučovice žádá Krajský úřad Jihomoravského kraje o oddělení místní části Marefy, a to na základě kladného výsledku místního referenda,

které se konalo ve dnech 8. a 9. října 2021. Žádáme o oddělení k 1. lednu 2023. Nově vznikající obec Marefy je vymezena katastrálním územím místní části Marefy. Bučovice mají ke dni podání návrhu 6 491 obyvatel. Místní část Marefy má 1 001 obyvatel (pozn. autorky: pouze ilustrativně, ve skutečnosti je počet obyvatel místní části Marefy nižší). Navrhujeme rozdělení výnosu daní v poměru 1/6 pro Marefy a 5/6 pro Bučovice do doby, než bude stanoveno procento.

PhDr. Jiří Horák, Ph.D., starosta města

III. Dohoda přípravného výboru a obce (k odst. 3)

Obec a přípravný výbor jsou povinny spolu uzavřít dohodu, ve které se dohodnou na rozdělení majetku. Tato dohoda je pak součástí návrhu o oddělení části obce, který obec podává krajskému úřadu dle odst. 2.

IV. Lhůta pro podání žádosti (k odst. 4)

Obec může podat žádost o oddělení části obce **nejpozději ke dni 30. 6. roku**, jež předchází plánovanému oddělení (srovnej § 24). Ke své žádosti obec přiloží dohodu obce s přípravným výborem na oddělení majetku tak, jak je zakotveno v odst. 3. Není-li této dohody dosaženo, pak se postupuje dle odst. 4:

- Vlastnické právo k nemovitostem, včetně jejich příslušenství, jakož i věcná práva k věcem cizím a závazky vážnoucí na nemovitostech, přecházejí na tu obec, na jejímž území se nemovitost nachází. Pro přechod vlastnického práva k nemovitostem je rozhodný stav ke dni konání místního referenda o oddělení části obce.
- V poměru podle počtu obyvatel původní obce a nově vzniklé obce (jak jsme uvedli v příkladu žádosti obce) přecházejí na nově vzniklou obec movité věci, s výjimkou příslušenství nemovitostí, finanční prostředky, závazky, podíly na právnických osobách založených obcí a ostatní práva.

V. Řízení vedené u krajského úřadu (k odst. 5 a 6)

Krajskému úřadu není dán prostor pro vlastní správní uvážení. Jsou-li splněny podmínky, jež na obec klade zákon o obcích, pak vydá rozhodnutí o oddělení části obce. Krajský úřad vydává rozhodnutí v přenesené působnosti. Obligatořními náležitostmi rozhodnutí krajského úřadu jsou skutečnosti, které je obec povinna uvést ve své žádosti (odst. 2). Pokud bylo dosaženo dohody mezi obcí a přípravným výborem, pak krajský úřad schválí i tuto dohodu.

VI. Právo podat žalobu (k odst. 7)

Nově vzniklá obec je oprávněna podat žalobu k soudu v případě, že se nedohodne s původní obcí, aby soud určil, který majetek na novou obec přešel.

VII. Nemožnost aplikace mimořádného opravného prostředku (k odst. 8)

Specifickou skutečností v řízení o oddělení části obce, jež je vedeno krajským úřadem, je vyloučení možnosti mimoodvolacího řízení jako mimořádného opravného prostředku – rozhodnutí nelze přezkoumat ani nelze řízení obnovit.

VIII. Souhlas k názvu obce (k odst. 9)

K názvu nově vzniklé obce dává souhlas dle odst. 9 Ministerstvo vnitra v momentě po vyhlášení výsledků místního referenda. O souhlas žádá obec.

§ 23 [Proces po oddělení části obce]

(1) Do 3 měsíců po ustavujícím zasedání zastupitelstva nově vzniklé obce předá původní obec nově vzniklé obci majetek, který jí náleží podle rozhodnutí krajského úřadu, nebo, neobsahuje-li rozhodnutí krajského úřadu schválení dohody podle § 22 odst. 3, nemovitosti podle § 22 odst. 4 písm. a). O předání majetku pořídí původní a nově vzniklá obec písemný zápis. Tento majetek včetně finančních prostředků, pohledávek a závazků do doby jeho předání spravuje původní obec, která však s ním nemůže nakládat jiným způsobem, než z něj uhrazovat náklady spojené s nezbytnou

údržbou majetku a s provozem organizačních složek nově vzniklé obce a nájemné za užívání věcí touto obcí.

(2) V nově vzniklé obci platí právní předpisy obce, které platily na jejím území před jejím vznikem, a to do doby, než budou zrušeny nebo nahrazeny novými.

I. Nové volby (k odst. 1)

V nově vzniklé obci se pak konají nové volby do zastupitelstva nově vzniklé obce v mimořádném termínu a pro konání prvního zasedání zastupitelstva platí pravidla daná zejména § 91. Důležité je, že funkční období takto zvoleného zastupitelstva je zkráceno tak, aby korespondovalo s funkčním obdobím běžného zastupitelstva obce – členové zastupitelstva obce jsou tedy voleni pouze na část běžného funkčního období zastupitelstva obce.

Příklad

Pokud by došlo ke vzniku nové obce v roce 2021 oddělením části obci v průběhu funkčního období (běžného) 2018–2022, pak nově zvolené zastupitelstvo obce by mělo funkční období na léta 2021–2022.

Původní obec je pak **povinna** nově vzniklé obci **předat majetek**, a to ve lhůtě do 3 měsíců ode dne konání ustavujícího zasedání – jedná se o majetek, jenž je součástí dohody, kterou schválil krajský úřad. Nedošlo-li k dohodě, pak je původní obec povinna předat nemovitý majetek podle § 22 odst. 4 písm. a) – ten, který se nachází na území nově vzniklé obce. O předávání se pořídí zápis.

Příklad

Zajímavý případ řešil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku sp. zn. 28 Cdo 329/2015 ze dne 20. 9. 2016. Ve Zlínském kraji vznikla v tehdejší místní části Krhová iniciativa na oddělení této části od města Valašské Meziříčí. K oddělení části skutečně došlo, nicméně nebylo dosaženo dohody o rozdělení majetku, neboť město Valašské Meziříčí požadovalo ponechání některých nemovitých věcí, jež byly zapsány v katastrálním území Krhová se zdůvodněním, že městu patří historicky. Dané nemovi-

tosti přešly na obec Krhová ex lege, tedy ze zákona, neboť se nachází na jejím katastrálním území. Valašské Meziříčí u soudu neuspělo, soud dal za pravdu obci Krhová a nemovitě věci zůstaly v jejím majetku. Neobstála ani námitka města Valašské Meziříčí, že takový postup je v rozporu s ústavním pořádkem, neboť se jedná o vyvlastnění bez náhrady.

Původní obec nemá právo dispozice s majetkem do doby předání, pouze číni nezbytnou údržbu. Otázkou zůstává, od kdy původní obec právo dispozice ztrácí. Domnívám se, že ode dne, kdy podá přípravný výbor obce návrh na oddělení části obce.

II. Platnost právních předpisů obce (k odst. 2)

V nově vzniklé obci pak platí právní předpisy – nařízení a obecně závazné vyhlášky té obce, od které se nově vzniklá obec oddělila. Platí do doby, než nová obec vydá své nové právní předpisy.

§ 24 [Časový harmonogram změn v území obce]

Sloučení obcí, připojení obce, městských částí nebo městských obvodů nebo oddělení části obce lze provést jen k počátku kalendářního roku. Návrh na oddělení části obce musí být podán krajskému úřadu nejpozději do 30. června předchozího kalendářního roku.

Časový harmonogram změn v území obce (k § 24)

Všechny změny v území obcí, které jsou zakotveny v § 19–23 lze provést jen **k počátku kalendářního roku**. V průběhu roku se změny nepřipouští. Navíc, v případě oddělení části obce, je nutné krajskému úřadu podat návrh nejpozději do 30. června, a to z důvodu, aby rozhodnutí bylo vydáno do počátku kalendářního roku, je-li změna plánována na počátek následujícího roku.

Příklad

Správný příklad nastavení lhůt: V březnu roku 2021 se obrátí přípravný výbor části obce na obec (zastupitelstvo) s žádostí o oddělení části obce. Obec vyhlásí místní referendum, které proběhne v měsíci květnu 2021. Je-li výsledek referenda kladný, obrátí se obec ve lhůtě do 30. 6. 2021 na krajský úřad s žádostí o vydání rozhodnutí o oddělení části obce. Oddělení části pak po vydání rozhodnutí krajským úřadem může proběhnout k 1. 1. 2022.

§ 25 [Zápisy skutečností ve změně území do katastru nemovitostí]

(1) Dohoda o sloučení obcí, dohoda o připojení obce k jiné obci, jakož i rozhodnutí krajského úřadu o oddělení části obce jsou podkladem k zápisu změny práv dotčených obcí k nemovitostem do katastru nemovitostí a k provedení změny údajů o katastrálních územích a hranic obcí v katastru nemovitostí.

(2) Rozhodnutí zastupitelstva města o zřízení nebo zrušení městského obvodu nebo městské části, jakož i o připojení městského obvodu nebo městské části k jinému městskému obvodu nebo městské části je podkladem k zápisu změny práv dotčených městských obvodů nebo městských částí k nemovitostem do katastru nemovitostí.

Zápisy skutečností ve změně území do katastru nemovitostí (k § 25)

Změny v území obcí je nutné zapsat do katastru nemovitostí (odst. 1). Stejně tak je nutné zapsat do katastru nemovitostí zřízení či zrušení městského obvodu či městské části, ale i připojení městského obvodu či městské části k jinému městskému obvodu či jiné městské části (odst. 2). Podkladem pro zápis jsou:

- Dohoda o sloučení obcí v případě sloučení obcí.
- Dohoda o připojení obce k jiné obci v případě připojení obce k jiné obci.
- Rozhodnutí krajského úřadu o oddělení části obce v případě oddělení části obce.
- Rozhodnutí zastupitelstva města o zřízení nebo zrušení městského obvodu či městské části v případě zrušení či zřízení městského obvodu či městské části.

- Rozhodnutí zastupitelstva města o připojení městského obvodu nebo městské části v případě připojení městského obvodu či městské části k jinému městskému obvodu či městské části.

§ 26 [Změny hranic obcí]

Změny hranic obcí, při nichž nedochází ke sloučení obcí, připojení obce nebo oddělení části obce, se uskutečňují na základě dohody zúčastněných obcí po projednání s příslušným katastrálním úřadem. Uzavření dohody oznámí obec Ministerstvu financí, Českému úřadu zeměměřičkému a katastrálnímu, příslušnému katastrálnímu úřadu a finančnímu úřadu.

Změny hranic obcí (k § 26)

V praxi může nastat situace, že dvě sousedící obce potřebují z objektivních důvodů vzájemně mezi sebou upravit hranice, aniž by došlo ke slučování, připojování se či oddělení části obce. K takovým změnám, při nichž nedojde ke sloučení obcí, připojení obce nebo oddělení části obce, lze přistoupit **po vzájemné dohodě obou obcí**. Obce musí tuto změnu nejprve projednat s katastrálním úřadem. Tuto změnu je nutné po její realizaci oznámit Ministerstvu financí, Českému úřadu zeměměřičkému a katastrálnímu, příslušnému katastrálnímu úřadu a finančnímu úřadu.

O změnách hranic mezi obcemi rozhodují zastupitelstva těchto obcí, neboť se jedná o vyhrazenou pravomoc zastupitelstva dle § 85 písm. a) – dispozice s hmotným nemovitým majetkem.

Příklad

Jedním z příkladů provedených dohod o změně hranic jsou obce Nekoř a Pastviny. Stalo se, že jedno číslo popisné v obci Pastviny, bylo zařazeno v k. ú. Nekoř. V tomto případě došlo k dohodě obcí a úpravě hranic.